

Geachte Toekomst,

Als u dit leest bent u het heden en tot u spreekt het verleden. Hoe ver dit verleden achter u ligt kan ik in 2009 niet voorspellen, maar ik hoop op een indrukwekkend lange periode. Dan hebben wij al een deel van ons duurzaamheidsdoel bereikt met de bouw van dit complex. Langdurig gebruik met functies die waarschijnlijk anders zijn dan in 2009 toen het ontworpen was voor de huisvesting van het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW). Door onze duurzame en flexibele bouw zijn kostbare grondstoffen dus gelukkig behouden gebleven. En als u besluit het af te breken, kunt u alle onderdelen prima uit elkaar halen en weer opnieuw gebruiken: staal, glas en beton dat niet gemengd is met kunststof. Geeft u het hout na 't laatste gebruik alstublieft terug aan de aarde?

Hopelijk kunt u lachen om onze missie om duurzaamheid nog te propageren. U hebt al die problemen vast al opgelost. Weet u dat wij in 2009 als NIOO best voorop liepen om met onze nieuwbouw *business as usual* te doorbreken? Misschien moet ik u iets meer vertellen over ons tijdperk. Gaat u er maar even voor zitten, het zal u vast amuseren. Ik zal proberen me te beperken tot zaken die met onze bouw te maken hebben, al weet u inmiddels als geen ander dat gebiedsontwikkeling niet los te zien is van ontwikkelingen in de economie en maatschappij.

In 2009 zitten we nog helemaal vast in onze *take, make and waste*-economie. Een lineaire economie waarbij we steeds nieuwe grondstoffen delven, er iets van maken en het daarna vernietigen. Kringlopen, volledig circulaire systemen zoals u ze kent, zijn in de economie van 2009 nog vrijwel afwezig. Alles dreigt op te raken want niet-hernieuwbare grondstoffen zijn per definitie eindig! Deze lineaire economie ligt aan de basis van de wereldwijde ecosysteem- en biodiversiteitsvernietiging aan het begin van de 21^e eeuw!

Zo zijn we mondiaal bijvoorbeeld nog volledig in de ban van een raar soort verslaving: energie uit fossiele brandstoffen. Benzine wordt met vrachtauto's de hele wereld over gesleept om de dorst van onze heilige koetjes, de persoonlijke auto, te lessen. U gelooft het vast niet, maar er zijn grote oliemaatschappijen - ja het woord alleen al hoor ik u denken - die overal nog zoeken naar de laatste druppels olie in de grond. Terwijl u natuurlijk gewoon bacteriën gemaakt hebt om zonlicht en CO₂ om te zetten in welke brandstof dan ook.

Een ander voorbeeld, houd u vast. Wij gebruiken nog aardgas om ons eten mee te koken en ons huis mee te verwarmen! Weet u nog wel wat dat is: aardgas? Waarschijnlijk niet, want dat hebben we er immers in luttele generaties door geijast. Gebruikt u nog wel biogas? Dat weet ik niet zeker. Ik denk eigenlijk dat u over de hele wereld en op veel verschillende manieren zonne-energie gebruikt. In 2009 begint men daar voor het eerst eens serieus aan te denken. We weten natuurlijk al lang dat die zon heel veel energie levert, maar doen er economisch nog niks mee. En het domme Nederland van 2009 loopt hierbij helemaal achter.

Als wetenschapper kan ik me daar erg over verbazen, want die innovaties liggen immers voor het oprapen. Ik denk dan niet aan lelijke PV-zonnepanelen die nu nog lijken op ruimteafval, maar aan nieuwe generaties flinterdunne zonnecellen of kunstmatige bladeren. En uw bacteriën natuurlijk. Wij modderen nu nog met de efficiëntie waarmee het zonlicht wordt omgezet in energie. Toch geloof ik, dat het net zo zal gaan als met de Wet van Moore in de digitale revolutie: de snelheid van computers verdubbelt elke 18 maanden.

Helaas hebben de grote olie- en energiemaatschappijen er nooit in geloofd; die zaten in 2009 nog in het dinosauriërtijdperk en zijn, u weet dat beter dan ik, dus allemaal uitgestorven. Nee, het zijn vast de computerchipfabrikanten in India en China geworden die flink wat verdiend hebben aan die opstart van zonne-energie. En natuurlijk de biowetenschappers, want de biologie was in 2009 al duidelijk de meest belovende wetenschap voor de toekomst. Zo jammer dat ik al die innovaties niet zal meemaken, maar als goed bioloog denk ik dan maar dat ik er via de genen van mijn achterachterkleinkinderen toch nog profijt van zal hebben!

Over die biologie en bacteriën gesproken. Wij weten in 2009 wel al dat bacteriën de grootste biodiversiteit op aarde vormen. Maar het is voor ons nog erg verborgen, omdat we ze nauwelijks, nog geen 5%, kunnen kweken. We kunnen wel aantonen dat ze er zijn, maar nog niet wat ze doen. U lacht vast om die grote onwetendheid. We staan nu in de startblokken om via het genomonderzoek de functie van al die bacteriën eindelijk te leren kennen. Ik wil wedden dat u bacteriën bouwt die precies kunnen wat u wilt: energie maken, bodems schoonmaken, medicijnen leveren, voedsel verbeteren... Een schatkist aan mogelijkheden die ik nog slecht kan voorspellen. Maar hier hebt u ongetwijfeld uw maatschappij mee verrijkt en verduurzaamd.

Wat betreft de biodiversiteit. Weet u dat wij in 2009 nog wel een paar orang-oetans en berggorilla's hebben in het wild? Die kent u waarschijnlijk alleen van foto's of misschien nog de dierentuin? Uitgestorven. Stom hè, dat we dat allemaal maar hebben laten gebeuren. Tja, vandaar de grote inzet bij onze nieuwbouw om nu eindelijk, al is het dan lokaal, die biodiversiteit eens te stimuleren i.p.v. uit te roeien. We helpen er dan niet direct de orang-oetans mee, maar kunnen wel een mooi leefgebied bouwen voor onze eigen inheemse soorten. Ik hoop dat u kunt zien dat wij het terrein heel bewust hebben verrijkt met inheemse soorten, op alle daken en met de mooie soortenrijke en oer-Hollandse hagen en sloten die het terrein omgeven.

Even terug naar het gebouw. Weet u dat wij als eerste gaan weigeren om onze fecaliën af te dragen aan een Waterschap? Onbegrijpelijk voor u spoelen wij anno 2009 ons kostbare goud vol energie en voedingsstoffen nog gewoon een riool in. Ja daar lacht u nu om, maar dat is nog een hele klus om daartegen te rebelleren. Want het Nederland van 2009 is rioolland en regels zijn regels, dus geen riool is vloeken in de kerk. Maar het begint langzaam te dagen dat de planeet er baat bij heeft als wij die stikstof en fosfor in onze uitwerpselen niet vernietigen maar teruggeven aan de aarde. Vijftig % van de toplaag van onze aarde is inmiddels verdwenen, omdat we alleen maar oogsten en nooit terug geven. Schrik niet, maar ons Nederlandse vee wordt nog gevoed met goedkope soja uit Brazilië waarvoor de regenwouden in rap

tempo worden gekapt! Al het fosfor uit de dierlijke mest leidt tot sterke eutrofiëring van onze bodems en ons water. Terwijl de soja-leverende landen juist al een ernstig tekort aan fosfor hebben! Fosfor is een cruciale grondstof voor elke levende cel op aarde. Het kan niet worden bijgemaakt en wordt nu door ons 'misplaatst' en vernietigd. De fosforcyclus is doorbroken. De verwachtingen over uitputting lopen uiteen van 80-200 jaar, maar eindig is het. De lineaire economie van onze gretig consumerende westerse wereld heeft dus ook grote globale gevolgen - ik kan er veel voorbeelden van geven. Honger, armoede, gebrek aan schoon water: alles heeft met gebrek aan duurzaamheid te maken. Onze politici hadden daar in 2009 nog veel te weinig oog voor. Wij westerlingen leven op een luxe eiland in het midden van een oceaan van armoede en sociale onrechtvaardigheid. U weet nu vast beter. Want ik ben een optimist en voorspel dat een globale focus op duurzame economie niet alleen wereldwijde voorspoed zal brengen maar ook, heel noodzakelijk, de geboortecijfers zal verlagen. Heb ik gelijk gekregen?

Een harmonieus huwelijk tussen ecologie en economie, voor uw economie vast een basisbegrip, was vóór 2009 nog een grote uitzondering. Gelukkig begint dit nu snel te veranderen. Een groeiend aantal mensen, ook in het bedrijfsleven, ziet hier juist uitdaging en kansen! Ik hoor uw verbazing over het feit dat het zo lang heeft moeten duren. Maar we hadden eerst een echte crisis nodig om te zien dat het anders moest. Daar zitten we nu middenin. De meeste mensen denken nog dat het een economische, krediet-, energie- of klimaatcrisis is, maar dat zijn slechts de symptomen! Het is een systeemcrisis. De manier waarop wij respectloos met onze planeet omgaan kan gewoon niet meer. Het economische systeem heeft gefaald. Niet betalen voor alle mooie ecosysteemdiensten, wel alle baten maar geen verantwoordelijkheid nemen voor de lasten. We leven van het kapitaal van de planeet, niet van de rente. Economen beginnen dat nu gelukkig ook in te zien en weet u, tot voor kort luisterden de meeste mensen daar beter naar dan naar ecologen! Ja, u zult het niet geloven, maar die ecologen werden tot voor kort nog door een flink deel van de maatschappij als nutteloze linkse rakkers weggezet! Hoe is het mogelijk, hoor ik u denken! Maar momenteel waait er een andere wind en wordt ons wereldbeeld door elkaar geschud. Veel bedrijven en instituties zijn in de problemen en dit zet de bestaande opvattingen op de helling. Ik juich het toe, want crisis schept ruimte voor creatieve innovaties en nieuwe concepten die aan de basis zullen liggen van een volgend tijdperk.

Geachte Toekomst. Ik zal u wel vermoeien met mijn gedateerde problemen. Maar in 2009 waren ze echt nog reëel. We moesten het nog van de daken schreeuwen om het vuur onder een nieuwe industriële en sociale revolutie op te stoken. *The Necessary Revolution* volgens Peter Senge. En omdat men leert door te doen en leert van pioniers, hebben we deze bouwklus maar eens rigoureus opgepakt. Helemaal in de geest van het adagium *Think Global, Act Local*. We hopen dat velen zullen volgen, Wageningen Universiteit en Researchcentrum voorop. *The future is now!*

Louise Vet

Directeur Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW)

26 mei 2009 – 1^e paal van het nieuwe NIOO-gebouw te Wageningen